

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет

Кафедра політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету

Дмитро НЕЛІПА

Кафедра політології

«31» 08 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТИЧНА АНТРОПОЛОГІЯ

для студентів

галузь знань	05 «Соціальні та поведінкові науки»
спеціальність	052 Політологія
освітній рівень	другий (магістерський)
освітня програма	Політологія
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2021/2022</u>
Семестр	III
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Мельник Віктор Мирославович, кандидат політичних наук, асистент кафедри політології

Пролонговано: на 20²²/20²³ н.р. (Масикова) «31» 08 20²²р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20___/20___ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробник: Мельник Віктор Мирославович, кандидат політичних наук, асистент кафедри політології

Затверджено

« 26 » 08 2021 р.

Зав. кафедри політології

 (Олег БАТРИМЕНКО)

Протокол № 1 від « 26 » 08 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол від « 31 » 08 2021 року № 2

Голова науково-методичної комісії (Ірина МАСЛІКОВА)

« 31 » 08 2021 року

Пролонговано на 2022-2023 н.р., Пр. № 2, від 31.08 2022 р.

ВСТУП

1. Мета дисципліни – створення цілісної системи знань про традиційні особливості політичної організації етносів в історичному процесі, що сприятиме засвоєнню студентами класичних і сучасних теоретичних підходів щодо вивчення етапів, різновидів, методів коректних дефініції, класифікації, диференціації традиційних форм політичного устрою в історичній динаміці.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення даного курсу студенти мають **знати** головні напрямки та етапи розвитку політичної філософії; основні характеристики всесвітньо-історичного процесу; ключові поняття та категорії загальної теорії політики; домінуючі тенденції сучасних досліджень в сфері історії політичних вчень; основи політичної географії та геополітики.

2. **Вміти** збирати, обробляти, інтерпретувати інформацію з приводу політичних інститутів традиційних і посттрадиційних суспільств; послуговуватися головними поняттями, категоріями, класифікаціями політичної науки під час аналізу традиційних форм політичного устрою в історичному процесі; формувати експертну думку з питань значення політичних традицій у сучасних політичних процесах; прогнозувати вплив сфери традиційного на загальні тенденції та умови подальшого соціально-політичного розвитку.

3. **Володіти елементарними навичками** систематизації наукової інформації та використання наукометричних баз даних; опрацювання іноземної фахової політологічної літератури; критичної оцінки історичних джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни: вибіркова дисципліна *«Політична антропологія»* знайомить студентів із засадами політико-антропологічних досліджень, як важливого напрямку політологічного осмислення сфери «традицій». Демонструються традиційні основи ключових політичних інститутів у межах різних політичних систем. Характеризуються об'єкт, предмет, завдання, методологічне підґрунтя актуальних політико-антропологічних студій. Виокремлюються основні етапи наукового становлення політичної антропології. Класифікуються ключові концепції, дослідницькі групи та наукові школи політичних антропологів. Розглядаються методи політико-антропологічного вивчення політичних систем. Визначається значення концепцій мобільності та геопросторовості політичних традицій. Розмежовуються предметні сфери етнополітології і політичної антропології. Пояснюється місце і статус політичної антропології в системі зарубіжних напрямків соціальної антропології та культурної антропології. Пропонуються різні підходи щодо якісного порівняння функціональних особливостей політичних традицій.

4. Завдання (навчальні цілі) – надання студентам знань про генезу понятійно-категоріального апарату політичної антропології, створення цілісної системи уявлень про методологічні принципи та конкретні методи політичної антропології; комплексне ознайомлення студентів із пануючими критеріями типологізації політико-антропологічних студій. За результатами навчання студенти повинні використовувати набуті теоретичні знання та вміння під час фахового аналізу політичних явищ на країнознавчому, регіональному, глобальному рівнях.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК 4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК 1. Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

ФК 5. Спроможність комплексно використовувати нормативу та емпіричну політичну теорію, методологію політичних досліджень та прикладного політичного аналізу.

ФК 6. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	об'єкт, предмет, методи, принципи періодизації та головні закономірності історичного розвитку політичної антропології, добре володіти та належно оперувати понятійно-категоріальним апаратом політичної антропології	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, письмова контрольна робота, іспит	10
1.2	концепції та теорії політичних антропологів другої половини ХХ століття, методи вивчення політичних традицій соціальними та культурними антропологами	Лекція, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, письмова контрольна робота, іспит	10
1.3	сутність політичних традицій і їхнє значення для розвитку головних політичних ідеологій, відмінності сфери політичних традицій у доіндустріальних та індустріальних суспільствах	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, іспит	10
1.4	критерії класифікації, змістовні характеристики та способи проведення академічних досліджень представниками окцидентальних та орієнтальних дослідницьких груп і наукових шкіл у предметному полі політичної антропології	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, дискусія, письмова контрольна робота, іспит	10
	Вміти:			
2.1	комплексно здійснювати системний, порівняльний і критичний аналіз термінів, понять, категорій, концептів, ідеологем політичних антропологів сучасності та минулого, виокремлювати сенс і форми практичного застосування знань про політичні традиції	Семінари, Самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, письмова контрольна робота, іспит	10
2.2	типологізувати актуальні політико-антропологічні дослідження відповідно домінуючих академічних критеріїв, бачити спільне та відмінне поміж політико-ідеологічними, етнополітологічними і політико-	Семінари, Самостійна робота	Презентація самостійного дослідження, письмова контрольна робота, іспит	10

	антропологічними дефініціями і концептами			
2.3	характеризувати змістовні процеси політичної трансформації традиційних суспільств, детермінувати розвиток політичних традицій конкретно-історичним контекстом етногенезу	Семінари, Самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, іспит	10
2.4	послугуватися даними політичної антропології у практичній діяльності, займатися розробкою технологій виявлення, тлумачення та врегулювання конфліктних ситуацій етнонаціонального характеру, планувати національну політику держави	Семінари, Самостійна робота	Презентація самостійного дослідження	10
	комунікація:			
3.1	презентувати результати проведеного наукового дослідження та самостійної підготовки у форматах усних доповідей, участі в дискусіях, презентаційних матеріалів, коментарів до конспекту	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	5
3.2	демонструвати знання і навички критичного мислення в дискусіях та у формі дебатування з опонентами, участь у професійному обговоренні винесених тем на наукових семінарах, студентських наукових конференціях, дебатах тощо	Семінари	Дискусії, презентація самостійного дослідження	5
	автономність та відповідальність:			
4.1	самостійно знаходити й критично осмислювати науково-публіцистичні тексти та інші інформаційні джерела з проблематики політичної антропології	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження,	5
4.2	самостійно виконувати всі види контрольних завдань, абсолютно уникати некоректних запозичень і цитувань, неухильно дотримуватись норм і принципів академічної доброчесності, поважати авторське право інших авторів	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	4.1	4.2
Програмні результати навчання											
ПРН 1. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.	+	+	+		+			+	+		+
ПРН 7. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.	+	+	+	+		+					
ПРН 12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.	+		+	+	+		+			+	
ПРН 13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.				+	+		+	+	+		+

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.4), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.4); (комунікація 3.1-3.2); (автономність та відповідальність 4.1-4.2), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. **Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах:** РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.3, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2 – 27 / 45 балів
2. **Самостійна робота у вигляді презентації самостійного дослідження (підготовка презентації дослідження політичних традицій):** РН 1.3, 2.1, 2.3, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2 – 12 / 20 балів
3. **Самостійна робота у вигляді презентації самостійного дослідження (підготовка тексту реферативної роботи):** РН – 1.4, 2.2, 2.4, 3.1, 4.1, 4.2 – 12 / 20 балів
4. **Письмова контрольна робота:** РН – 1.1, 1.2, 1.4, 2.1, 2.2 – 9 / 15 балів

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усіх (двох) частин навчальної дисципліни. Загальна семестрова оцінка складається із балів, отриманих за 1) аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах), 2) самостійні роботи, 3) контрольну роботу, з урахуванням коефіцієнту 0,6. Всі види робіт в семестрі мають в підсумку:

- в максимальному вимірі 100 балів x 0,6 = 60 балів
- в мінімальному вимірі 60 балів x 0,6 = 36 балів

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкове оцінювання у формі іспиту:

Іспит у письмовій формі – РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3 – 24 / 40 балів

Екзаменаційне оцінювання відбувається в письмовій формі. Білет складається з 2 питань, кожне з яких оцінюється за шкалою 20 балів, що в загальному підсумку дає 40 балів за іспит.

Студент не допускається до іспиту, якщо під час семестру набрав менше, ніж 20 балів.

Для отримання загальної позитивної оцінки з дисципліни оцінка за іспит не може бути меншою 24 балів. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше 24 балів, вони не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час навчального періоду). В екзаменаційній відомості у колонці «бали за іспит/ екзамен» ставиться «0», а в колонку «підсумкова оцінка з дисципліни» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Рекомендований мінімум допуску до іспиту – 36 балів.

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестр (мінімум 36, максимум 60 балів) та екзаменаційної роботи (мінімум 24, максимум 40 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Іспит	Підсумкова оцінка з дисципліни
<i>Мінімум</i>	36	24	60
Максимум	60	40	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 36 балів	Max – 60 балів
Аудиторна робота на семінарах: усна доповідь, доповнення, участь в дискусіях	Бали до тем 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 нараховуються шляхом оцінювання усної доповіді на семінарі, доповнення, участі в дискусії. У разі відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді	«3» x 9 = 27	«5» x 9 = 45
Самостійна робота	До теми 5: Самостійна робота у вигляді презентації самостійного дослідження (підготовка презентації дослідження політичних традицій, проведення теоретико-методологічного аналізу політичних традицій на підставі застосування методів, прийомів і способів дослідження, притаманного одній із наукових шкіл	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20

	політичної антропології). Передбачається знайомство з методологією, проведення самостійного дослідження, узагальнення, інтерпретація та презентація отриманих результатів) (Додаток самостійної роботи студента) до кінця жовтня		
	До теми 7: Самостійна робота у вигляді презентації самостійного дослідження (підготовка тексту реферативної роботи). Передбачається реферування вітчизняних та іншомовних джерел з інтегрованої проблематики політичного символізму, політичних ритуалів та конкретної політичної традиції (Додаток самостійної роботи студента) до кінця листопада	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Контрольна робота	До тем 1-3	«9» x 1 = 9	«15» x 1 = 15
Загальна семестрова оцінка без урахування коефіцієнту		60	100
Загальна семестрова оцінка з урахуванням коефіцієнту 0,6		«60» x 0,6 = 36	«100» x 0,6 = 60

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота на семінарах:

Усна доповідь:

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов’язкову та додаткову літературу

4 бали – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, використовує обов’язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу. Має у відповіді суттєві неточності

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

Доповнення / участь в дискусіях:

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми

2 бали – доповнення змістовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

2. Самостійна робота у вигляді презентації самостійного дослідження (підготовка тексту реферативної роботи):

20-16 балів – студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження

15-12 балів – студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності

11-0 балів – в цілому володіє матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну літературу, робота містить суттєві помилки

3. Самостійна робота у вигляді презентації самостійного дослідження (підготовка презентації дослідження політичних традицій):

20-16 балів – студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження

15-12 балів – студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності

11-0 балів – в цілому володіє матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну літературу, робота містить суттєві помилки

4. Контрольна робота:

15-13 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність письмової роботи

12-10 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

9-6 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє несамостійність у виконанні завдань

5. Кожне питання в екзаменаційній роботі (в білеті 2 питання):

20-16 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та

аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність письмової роботи

15-11 балів – студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

10-6 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє несамотійність у виконанні завдань

7.3 Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
<i>Частина 1. Система політичної антропології</i>				
1	Тема 1. Предметні засади політико-антропологічних досліджень	2		8
2	Тема 2. Історична еволюція політичної антропології	2	2	10
3	Тема 3. Напрямки та школи сучасної політичної антропології	2	2	10
	Письмова контрольна робота	2		
<i>Частина 2. Практичні аспекти політичної антропології</i>				
4	Тема 4. Біополітичні детермінанти політико-антропологічних досліджень	2	2	8
5	Тема 5. Етногенез у вимірі політичної антропології. Самостійна робота (презентація самостійного дослідження політичних традицій з біополітичної або етногенетичної позицій)	2	2	10
6	Тема 6. Вивчення політичних традицій українськими дослідниками	2	2	8
7	Тема 7. Семіотика і ритуали в політико-антропологічному дискурсі. Самостійна робота (підготовка тексту реферативної роботи)		2	10
	ВСЬОГО	14	12	64

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій – **14 год.**

Семінари – **12 год.**

Самостійна робота – **64 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (Базова)

1. *Баландьє Жорж*. Політична антропологія. Пер. з франц. О. Хоми. К.: «Альтерпрес», 2002. 252 с.
2. *Кравець А. Ю.* Політична антропологія. Дніпро: Акцент, 2012. 178 с.
3. *Мельник В. М.* У полоні інтерпретацій. Політична антропологія між Сходом і Заходом. Монографія. Вінниця: Нова книга, 2020. 280 с.
4. *Шабанов М. О.* Політична антропологія. Одеса: ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2017. 130 с.
5. *Юрій М. Ф., Павлюк В. І.* Політична антропологія. К.: Дакор, 2008. 408 с.
6. Handbook of Political Anthropology. / Edited by Harald Wydra and Bjørn Thomassen. UK-USA: Edward Elgar Publishing, 2018. 512 pp.
7. *Maiese Michelle, Hanna Robert.* The Mind-Body Politic. New-York: Palgrave Macmillan, 2019. XVIII+320 pp.
8. *Szokolczai Arpad, Thomassen Bjørn.* From Anthropology to Social Theory: Rethinking the Social Sciences. UK: Cambridge University Press, 2019. 294 pp.

Додаткова:

1. *Денисенко В. М., Климончук В. Й., Привалов Ю. О.* Свобода як цивілізаційний принцип у 2 кн. Книга 2: Історичні форми політичних свобод: антропологічний та інституційний виміри. Київ-Львів, 2017. 492 с.
2. *Еліас Норберт.* Процес цивілізації. Соціогенетичні і психогенетичні дослідження. К.: Альтернативи, 2003. 672 с.
3. *Кирилюк Ф. М.* Неопатримоніалізм: історія, теорія, практика. Монографія. К.: ВАДЕКС, 2014. 553 с.
4. *Крисенко О. В.* Політична антропологія: концептуальне поле та інституціоналізація досліджень. // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Питання політології. 2009. № 839. С. 6-12.
5. *Морис Ян.* Чому Захід панує – натепер. Оповіді з історії та що з них впливає щодо майбутнього. К.: КЛІО, 2018. 784 с.
6. *Anckar Carsten.* Global Patterns of Regime Change 1800-2015. // Political Science. 2018. Vol. 70. Issue 3. pp. 207-223.
7. *Haines David W.* An Introduction to Sociocultural Anthropology: Adaptations, Structures, Meanings (Second Edition). Boulder: University Press of Colorado, 2017. XVIII, 294 pp.
8. *Melnyk Viktor.* Chapter Two: Tradition and Nation in Political Anthropology: The Ukrainian Ethno-historical Context. / The Process of Politicization: How Much Politics Does a Society Need? CGS Studies vol. 5. Edited by Wieslaw Waclawczyk and Adam Jarosz. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2017. pp. 23-44.
9. *Paipais Vassilios.* Political Ontology and International Political Thought. Voding a Pluralist World. UK: Palgrave Macmillan, 2017. XIV+241 pp.
10. *Wydra Harald.* Politics and the Sacred. UK: Cambridge University Press, 2017. 276 pp.